

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O OSNIVANJU AGENCIJE ZA ISTRAŽIVANJE NESREĆA U
ZRAČNOM, POMORSKOM I ŽELJEZNIČKOM PROMETU**

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O OSNIVANJU AGENCIJE ZA ISTRAŽIVANJE NESREĆA U
ZRAČNOM, POMORSKOM I ŽELJEZNIČKOM PROMETU**

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 - pročišćeni tekst i 5/2014 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

**II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI
ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA
PROISTEĆI**

Ocjena stanja

Zakonom o osnivanju Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, koji je donesen 2013. godine, osnovana je Agencija za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu te je uređena njena djelatnost, način upravljanja, sredstva za osnivanje te druga pitanja važna za rad Agencije.

U skladu s propisima Europske unije bilo je nužno osnovati neovisna tijela za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, te je, u cilju racionalizacije troškova i optimalizacije funkcioniranja, osnovana Agencija kao jedno organizacijski, funkcionalno i financijski neovisno tijelo za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu.

Osnovna pitanja koja se uređuju Zakonom

Planiranim se izmjenama i dopunama, točnije brisanjem odredbe članka 13. stavka 2. Zakona o osnivanju Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, kojom se odredbom predviđa mogućnost financiranja rada Agencije i iz drugih izvora (donacije, fondovi i sl.), aktualni Zakon dodatno usklađuje s Direktivom 2009/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. godine o određivanju temeljnih načela o istraživanju nesreća u području pomorskog prometa i o izmjeni Direktive Vijeća 1999/35/EZ i Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća. Naime, Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) je tijekom nadzora kojeg je provodila u razdoblju od 2. do 5. svibnja 2017. godine, nalazom i zaključkom utvrdila neusklađenost predmetne odredbe članka 13. stavka 2. Zakona s odredbom članka 8. stavka 1. Direktive 2009/18/EZ te predložila brisanje mogućnosti financiranja rada Agencije iz drugih izvora (donacije, fondovi i sl.), obzirom da bi se takvim financiranjem mogla ugroziti neovisnost rada Agencije.

Također, ovim se izmjenama i dopunama usklađuju odredbe Zakona s Direktivom (EU) 2016/798 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o sigurnosti željeznica (preinaka) (Tekst značajan za EGP) (SL L 138, 26.5.2016.).

Nadalje, ovim se izmjenama i dopunama Agenciji propisuje i mogućnost korištenja stručnjaka za istraživanje nesreća u okviru stalnih i povremenih stručnih savjetodavnih tijela, u svakom od područja istraživanja iz njene nadležnosti.

Također se donose nove odredbe koje se tiču zabrane sprječavanja i ometanja službenog rada Agencije kao i prekršajne odredbe za takve radnje.

Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Donošenjem predloženog Zakona usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa pravnom stečevinom Europske unije.

Osnivanjem stalnih i povremenih stručnih savjetodavnih tijela omogućiti će se kvalitetniji i brži rad Agencije, dok se odredbama o zabrani sprječavanja službenog rada Agencije osigurava neometano obavljanje poslova iz djelokruga Agencije.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona potrebno je osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Sredstva u iznosu od 90.000,00 kn godišnje će se u 2018. godini osigurati preraspodjelom u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. i projekcije za 2019. i 2020. godinu (Narodne novine, broj: 124/17), u okviru razdjela 065 Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Glava 51, RKP48031, aktivnost A870003 - Administracija i upravljanje, i to sa računa 3239 Ostale usluge u korist računa 3291 Naknade za rad predstavničkih i izvršnih tijela, povjerenstava i slično. Jednaki procijenjeni iznos od 90.000,00 kn godišnje bi trebalo planirati i osigurati u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2019. godinu i projekcijama za 2020. i 2021. godinu, kao i u narednim proračunskim godinama.

Navedena sredstva, koja su procijenjena temeljem dosadašnjeg broja od približno pedesetak novootvorenih istraga godišnje na razini cijele Agencije, potrebna su za isplatu naknade članovima posebnih stručnih i savjetodavnih tijela za istrage nesreća u pojedinim vrstama prometa.

PRIJEDLOG ZAKONA

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSNIVANJU AGENCIJE ZA ISTRAŽIVANJE NESREĆA U ZRAČNOM, POMORSKOM I ŽELJEZNIČKOM PROMETU

Članak 1.

U Zakonu o osnivanju Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu (Narodne novine, broj 54/2013) članak 2. mijenja se i glasi:

„Članak 2.

(1) Ovim Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo preuzimaju se sljedeći akti Europske unije:

1) Direktiva 2009/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o određivanju temeljnih načela o istraživanju nesreća u području pomorskog prometa i o izmjeni Direktive Vijeća 1999/35/EZ i Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP) (SL L 131, 28.5.2009.),

2) Direktiva (EU) 2016/798 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o sigurnosti željeznica (preinaka) (Tekst značajan za EGP) (SL L 138, 26.5.2016.).

(2) Ovim zakonom osigurava se provedba Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 295, 12.11.2010.), kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (Tekst značajan za EGP) (SL L 122, 24.4.2014.).“

Članak 2.

U članku 5. dodaju se stavci 2. i 3. koji glase:

„(2) Zabranjeno je sprječavati i ometati službene radnje koje Agencija i njeni istražitelji poduzimaju u skladu s ovlastima koje su im dane ovim Zakonom i drugim propisima kojima se uređuje istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu.

(3) Zabranjen je svaki oblik utjecaja na neovisnost stručnog rada Agencije i njenih istražitelja.“

Članak 3.

U članku 6. stavku 1. podstavak 3. mijenja se i glasi:

„- istraživanja svake ozbiljne nesreće u željezničkom sustavu i moguća istraživanja i onih nesreća i incidenata koji su pod neznatno drugačijim uvjetima mogli dovesti do ozbiljnih nesreća, uključujući tehničke kvarove strukturnih podsustava ili sastavnih dijelova interoperabilnosti željezničkog sustava.“

U stavku 4. riječi „Europska agencija za željeznice“ zamjenjuju se riječima „Agencija Europske unije za željeznice“ u odgovarajućem padežu.

Članak 4.

U članku 10. stavci 6. i 7. mijenjaju se i glase:

“(6) Glavni istražitelji i drugi istražitelji u Agenciji moraju imati službenu značku i službenu iskaznicu kojom se dokazuje njihovo službeno svojstvo, identitet i ovlasti.

(7) Ministar donosi pravilnik o službenoj znački i službenoj iskaznici istražitelja u Agenciji za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, kojim propisuje oblik i sadržaj službene značke i iskaznice te način i postupak izdavanja, vraćanja, oduzimanja i vođenja evidencije o službenoj znački i iskaznici istražitelja Agencije.“.

Članak 5.

Članak 11. mijenja se i glasi:

„Članak 11.

(1) Agencija može imati stalna i povremena stručna savjetodavna tijela u svakom od područja istraživanja iz nadležnosti Agencije, čiji članovi imaju pravo na naknadu za svoj rad.

(2) Sastav, način osnivanja, djelokrug rada te način određivanje visine naknade za članove tijela iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se Statutom Agencije.

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka pravo na naknadu za svoj rad nema član stalnog i povremenog stručnog savjetodavnog tijela koji je zaposlenik Agencije ili druga osoba u čijem je opisu poslova obavljanje poslova iz djelokruga Agencije“.

Članak 6.

U članku 13. stavak 2. briše se.

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2.

Članak 7.

Iza članka 21. dodaju se novi članci 21.a i 21.b koji glase:

„Članak 21.a

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se pravna osoba koja spriječi ili ometa službenu radnju koju Agencija i njeni istražitelji poduzimaju u skladu s ovlastima koje su im dane ovim Zakonom i drugim propisima kojima se uređuje istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu(članak 5. stavak 2.)

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kuna.

(3) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba obrtnik i osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

(4) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom od 2.000,00 do 5.000,00 kuna.

Članak 21.b

Agencija ima status ovlaštenog tužitelja u postupcima protiv počinitelja prekršaja propisanih ovim Zakonom.“.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 8.

Upravno vijeće Agencije će u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti novi Statut Agencije, usklađen s odredbama ovog Zakona.

Članak 9.

(1) Ministar će pravilnik iz članka 4. ovoga Zakona donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do stupanja na snagu pravilnika iz članka 4. ovoga Zakona, ostaje na snazi Pravilnik o službenoj iskaznici glavnih istražitelja u Agenciji za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu („Narodne novine“, br. 93/14).

Članak 10.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Odredbama ovoga članka nomotehnički se uređuje postojeći članak 2.

Uz članak 2.

Ovim se člankom propisuju odredbe kojima se stvara pravni okvir za neometan stručni rad i neovisnost Agencije.

Uz članak 3.

Navedenim se odredbama dodatno uređuje istraživanje nesreća u željezničkom sustavu te se postojeći članak usklađuje s novim nazivom dosadašnje Europske agencije za željeznicu.

Uz članak 4.

Odredbama ovoga članka uvodi se obveza posjedovanja službene značke za glavnog i druge istražitelje.

Uz članak 5.

Odredbama ovoga članka omogućuje se Agenciji korištenje usluga pomoći stručnjaka osnivanjem stalnih i povremenih savjetodavnih tijela.

Uz članak 6.

Ovim se člankom usklađuju odredbe dosadašnjeg članka 13. Zakona o osnivanju Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu s odredbom stavka 1. članka 8. Direktive 2009/18/EZ, a slijedom nalaza i zaključka provjere koju je provela Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) u razdoblju od 2. do 5. svibnja 2017. godine.

Uz članak 7.

Ovim se člankom propisuju kazne za prekršaje počinjene u skladu s člankom 2. ovoga Zakona, a koji se odnose na sprječavanje i ometanje stručnog rada i neovisnosti Agencije.

Uz članak 8.

Propisuje se obveza donošenja novog Statuta Agencije usklađenog s odredbama ovoga Zakona.

Uz članak 9.

Odredbama ovoga članka propisan je rok za donošenje podzakonskih akata temeljem ovoga Zakona.

Uz članak 10.

Odredbom ovoga članka propisuje se trenutak stupanja na snagu ovoga Zakona.

ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 2.

(1) Ovim se Zakonom uređuje provedba Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskoga parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ (SL L 295, 12. 11. 2010., str. 35.).

(2) Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim direktivama Europske unije:

– Direktivom 2009/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. kojom se uspostavljaju temeljna načela ispitivanja nesreća u području pomorskog prometa i kojom se izmjenjuje Direktiva 1999/35/EZ i Direktiva 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 131, 28. 5. 2009., str.114.),

– Direktivom 2004/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o sigurnosti željeznica Zajednice te izmjenama i dopunama Direktive Vijeća 95/18/EZ o izdavanju dozvola željezničkim prijevoznicima i Direktive 2001/14/EZ o dodjeli željezničkih infrastrukturnih kapaciteta, naplati pristojbi za korištenje željezničke infrastrukture i dodjeli rješenja o sigurnosti (SL L 164, 30. 4. 2004., str. 44.), izmijenjena i dopunjena Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2008/110/EZ od 16. prosinca 2008. kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 2004/49/EZ o sigurnosti željeznica Zajednice (SL L 345, 23. 12. 2008., str. 62.), posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2009/149/EZ od 27. studenoga 2009. kojom se dopunjuje Direktiva 2004/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u svezi sa zajedničkim sigurnosnim pokazateljima i zajedničkim metodama za izračun troškova nesreća (SL L 313, 28. 11. 2009., str. 65.).

Članak 5.

Agencija je funkcionalno i organizacijski nezavisna od svih tijela nadležnih za zračni, pomorski i željeznički promet te od svih pravnih i fizičkih osoba.

Članak 6.

(1) Agencija na temelju javne ovlasti, kao djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku, obavlja:

– istraživanja nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova,

– sigurnosnu istragu u svrhu utvrđivanja uzroka nesreće i predlaganja mjera radi izbjegavanja pomorskih nesreća te unapređivanja sigurnosti plovidbe,

– istraživanja ozbiljnih nesreća u željezničkom prometu, kao i izvanrednih događaja koji su pod određenim okolnostima mogli dovesti do ozbiljnih nesreća.

(2) Osim djelatnosti iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka, Agencija obavlja i sljedeće poslove:

- daje sigurnosne preporuke radi poboljšanja sigurnosti u zračnom prometu,
- vodi Nacionalnu bazu podataka,
- dostavlja podatke o događajima iz Nacionalne baze podataka u Središnju bazu Europske komisije,
- razmjenjuje podatke iz svoje Nacionalne baze podataka s drugim istražnim tijelima uz uvjet očuvanja tajnosti podataka,
- daje stručnu pomoć nadležnim istražnim tijelima Republike Hrvatske,
- surađuje s tijelima nadležnim za istraživanje zrakoplovnih nesreća u državama članicama Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO),
- objavljuje rezultate istraživanja poštujući načela tajnosti,
- utvrđuje popis stručnjaka za istraživanje zrakoplovnih nesreća.

(3) Osim djelatnosti iz stavka 1. podstavka 2. ovoga članka, Agencija obavlja i sljedeće poslove:

- vodi pomorsku sigurnosnu istragu u slučaju vrlo ozbiljnih nesreća te dodatno, u slučajevima ozbiljnih nesreća i nezgoda, provodi preliminarnu istragu sa svrhom procjene potrebe provođenja sigurnosne istrage,
- daje sigurnosne preporuke radi poboljšanja sigurnosti u pomorskom prometu,
- vodi nacionalnu bazu podataka o pomorskim nesrećama,
- izvještava Europsku komisiju o pomorskim nesrećama i nezgodama sukladno posebnom propisu kojim se uređuje način provedbe istraživanja te dostavlja podatke o rezultatima sigurnosnih istraga u skladu sa shemom EMCIP (European Marine Casualty Information Platform) baze podataka,
- razmjenjuje podatke iz nacionalne baze podataka s drugim istražnim tijelima uz uvjet očuvanja tajnosti podataka,
- u okviru ostvarivanja međusobne trajne suradnje, uzajamne pomoći i rada, Agencija s drugim istražnim tijelima razmjenjuje instalacije, uređaje i opremu za tehničko istraživanje olupina, brodske opreme i drugih objekata relevantnih za pomorsku sigurnosnu istragu, osigurava drugim tijelima pružanje informacija u svezi s istragom pomorske nesreće, pruža tehničku suradnju ili razmjenu znanja potrebnih za izvođenje posebnih zadataka, pribavlja i razmjenjuje informacije relevantne za analizu podataka o nesreći i izradu primjerenih preporuka,
- priprema, izdaje i objavljuje izvješća pomorske sigurnosne istrage,

- prikuplja podatke o poduzetim mjerama za provedbu sigurnosnih preporuka iz izvješća o provedenim sigurnosnim istragama,
- surađuje s drugim tijelima u Republici Hrvatskoj u svrhu provođenja pomorske sigurnosne istrage,
- utvrđuje popis vanjskih stručnjaka za pojedina područja sigurnosne istrage, imenovanih od slučaja do slučaja, čiji interesi ne mogu doći u sukob s povjerenim zadatkom,
- izrađuje godišnje analize pomorskih nesreća te po potrebi i druge analize i studije,
- sudjeluje na međunarodnim skupovima i seminarima radi usavršavanja osoblja koje se bavi provođenjem istraživanja.

(4) Osim djelatnosti iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka, Agencija obavlja i sljedeće poslove:

- sastavlja konačno izvješće o pojedinom provedenom istraživanju koje, po potrebi, može sadržavati sigurnosne preporuke radi poboljšanja sigurnosti u željezničkom prometu,
- utvrđuje popis vanjskih stručnjaka za istraživanje pojedinih područja željezničkog prometa,
- o pokretanju istraživanja ozbiljne nesreće ili izvanrednog događaja neposredno u roku od tjedan dana od donošenja odluke o pokretanju istraživanja, izvješćuje Europsku agenciju za željeznice (ERA),
- javno objavljuje konačna izvješća o provedenim istraživanjima u željezničkom prometu i prosljeđuje ih Europskoj agenciji za željeznice (ERA),
- svake godine, najkasnije do 30. rujna, objavljuje godišnje izvješće o provedenim istraživanjima iz prethodne godine i dostavlja ih Europskoj agenciji za željeznice (ERA),
- izrađuje godišnje analize željezničkih nesreća te, po potrebi i druge analize i studije,
- sudjeluje na međunarodnim skupovima i seminarima o pitanjima istraživanja, kao i usavršavanjem osoblja koje se bavi provođenjem istraživanja.

(5) Agencija obavlja i druge poslove sukladno zakonima kojima se uređuje zračni promet, pomorstvo te sigurnost i interoperabilnost željezničkog prometa kao i propisima donesenim temeljem tih zakona.

(6) Način obavljanja istraživanja te drugih poslova iz ovoga članka uređuje se propisima iz stavka 5. ovoga članka.

Članak 10.

(1) Agencija ima tri glavna istražitelja, po jednog za svako pojedino područje istraživanja iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona, koji ispunjavaju uvjete da mogu obavljati dužnosti glavnih istražitelja u skladu sa Statutom Agencije.

(2) Glavni istražitelji, svaki za pojedino područje istraživanja, vode stručni rad Agencije i odgovorni su za stručni rad Agencije.

(3) Ovlasti, odnosno mjere koje mogu poduzimati glavni istražitelji uređuju se propisima iz članka 6. stavka 5. ovoga Zakona.

(4) Glavne istražitelje imenuje i razrješava ravnatelj Agencije uz suglasnost upravnog vijeća Agencije.

(5) Uvjeti za imenovanje i razrješenje glavnih istražitelja uređuju se Statutom Agencije.

(6) Glavni istražitelji moraju imati službenu iskaznicu kojom se dokazuje njihovo službeno svojstvo, identitet i ovlasti.

(7) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju oblik i sadržaj iskaznice te način i postupak izdavanja, vraćanja, oduzimanja i vođenja evidencije o iskaznici glavnog istražitelja.

Članak 11.

Agencija može imati i druga nadzorna, stručna i savjetodavna tijela čiji se sastav, način osnivanja, djelokrug i nadležnost utvrđuju Statutom Agencije.

Članak 13.

(1) Sredstva potrebna za redovitu djelatnost Agencije osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

(2) Agencija može stjecati sredstva i iz drugih izvora (donacije, fondovi i sl.) sukladno propisima, pod uvjetom da se time ne narušava njena neovisnost u radu.

(3) Agencija svoju djelatnost ne obavlja radi stjecanja dobiti.